

Warszawa, dnia 24 maja 2013 r.

Poz. 9

**ZARZĄDZENIE NR 13/2013
PREZESA NARODOWEGO BANKU POLSKIEGO**

z dnia 24 maja 2013 r.

w sprawie sposobu przeprowadzania rozrachunków międzybankowych

Na podstawie art. 68 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2012 r. poz. 1376, 1385 i 1529) zarządza się, co następuje:

**Rozdział 1
Przepisy ogólne**

§ 1. Użyte w zarządzeniu określenia oznaczają:

- 1) rozrachunek międzybankowy – przemieszczenie środków pieniężnych w złotych lub w euro pomiędzy prowadzonymi przez Narodowy Bank Polski, zwany dalej „NBP”, lub banki rachunkami banków lub pomiędzy rachunkami banków a rachunkami własnymi NBP bądź innego banku, prowadzącego rachunki banków, w celu wykonania zobowiązania powstałego z tytułu dokonywania rozliczeń pieniężnych pomiędzy:
 - a) bankami,
 - b) klientem banku a innym bankiem lub bankiem a posiadaczem rachunku w innym banku,
 - c) klientem banku a posiadaczem rachunku w innym banku;
- 2) bank – bank krajowy, instytucja kredytowa, oddział instytucji kredytowej oraz oddział banku zagranicznego;
- 3) system SORBNET2 – system rozrachunku brutto w czasie rzeczywistym (RTGS) obsługujący rachunki bankowe prowadzone w Centrali NBP, w którym przeprowadzane są rozrachunki międzybankowe w złotych;
- 4) Umowa o systemie SORBNET2 – umowa w sprawie warunków otwierania i prowadzenia rachunku bankowego w systemie SORBNET2;
- 5) system TARGET2 – system rozrachunku brutto w czasie rzeczywistym (RTGS) dla przeprowadzania, w pieniądzu banku centralnego, rozrachunku płatności w euro, składający się z krajowych komponentów prowadzonych przez poszczególne banki centralne Unii Europejskiej na jednolitej wspólnej platformie, stosownie do ram prawnych dotyczących systemu TARGET2, w szczególności zgodnie z Wytycznymi Europejskiego Banku Centralnego z dnia 5 grudnia 2012 r. w sprawie Transeuropejskiego Zautomatyzowanego Błyskawicznego Systemu Rozrachunku Brutto w czasie Rzeczywistym;
- 6) Umowa o systemie TARGET2-NBP – umowa w sprawie warunków otwierania i prowadzenia rachunku bankowego w euro w systemie TARGET2-NBP;
- 7) system będący komponentem systemu TARGET2 – system rozrachunku brutto w czasie rzeczywistym

- (RTGS) prowadzony przez dany bank centralny, stanowiący część systemu TARGET2 (krajowy komponent systemu TARGET2);
- 8) system TARGET2-NBP – polski system rozrachunku brutto w czasie rzeczywistym (RTGS), stanowiący krajowy komponent systemu TARGET2, prowadzony przez NBP;
 - 9) jednolita wspólna platforma – infrastruktura techniczna systemu TARGET2, za pośrednictwem której, na tych samych zasadach technicznych, następuje składanie i przetwarzanie wszystkich zleceń płatniczych i otrzymywanie płatności;
 - 10) system zewnętrzny – system zarządzany przez podmiot mający siedzibę w kraju należącym do Europejskiego Obszaru Gospodarczego, podlegający nadzorowi właściwego organu, w którym przeprowadzane są:
 - a) rozliczenie zleceń płatniczych lub transakcji mających za przedmiot środki pieniężne,
 - b) rozliczenie lub rozrachunek transakcji mających za przedmiot instrumenty finansowe – w wyniku których powstają zobowiązania pieniężne będące przedmiotem rozrachunku międzybankowego;
 - 11) uczestnik systemu SORBNET2 – podmiot posiadający rachunek bankowy w systemie SORBNET2, zgodnie z zawartą z NBP Umową o systemie SORBNET2, i NBP;
 - 12) uczestnik systemu TARGET2-NBP – podmiot posiadający rachunek bankowy w systemie TARGET2-NBP, zgodnie z zawartą z NBP Umową o systemie TARGET2-NBP, i NBP;
 - 13) wysokokwotowe zlecenia płatnicze – zlecenia płatnicze w złotych, których wynikiem – w przypadku ich realizacji – jest rozrachunek międzybankowy, dotyczące:
 - a) operacji banków z NBP,
 - b) operacji dokonywanych na międzybankowym rynku pieniężnym lub walutowym, jak również operacji dokonywanych w międzybankowym obrocie instrumentami finansowymi,
 - c) rozliczeń lub rozrachunku transakcji mających za przedmiot instrumenty finansowe, dokonywanych przez podmioty zarządzające systemami zewnętrznymi,
 - d) płatności w kwocie 1.000.000 złotych lub wyższej, dokonywanych przez klientów banków lub na ich rzecz, z wyjątkiem wpłat składek na ubezpieczenie społeczne, płatności dokonywanych na rzecz organów podatkowych oraz płatności dokonywanych na podstawie czeków oraz innych obciążeniowych zleceń płatniczych,
 - e) rozliczeń zleceń płatniczych lub transakcji mających za przedmiot środki pieniężne w ramach systemów płatności w złotych wymienionych w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 6 czerwca 2003 r. w sprawie określenia systemów, w których istnieje ryzyko systemowe (Dz. U. Nr 106, poz. 998, z 2004 r. Nr 238, poz. 2392 oraz z 2005 r. Nr 61, poz. 535).

§ 2. Rozrachunek międzybankowy w złotych jest przeprowadzany:

- 1) przez NBP:
 - a) w Centrali NBP w systemie SORBNET2 na zasadach określonych odpowiednio w rozdziale 2 lub 5 oraz w Umowie o systemie SORBNET2,
 - b) w oddziałach okręgowych NBP prowadzących rachunki banków w złotych na zasadach określonych w rozdziale 4 oraz w umowie rachunku bankowego, zawartej pomiędzy NBP a bankiem;
- 2) przez pozostałe banki prowadzące rachunki innych banków w złotych na zasadach określonych w rozdziale 4 lub 5 oraz w umowach zawartych pomiędzy tymi bankami.

§ 3. Rozrachunek międzybankowy w euro jest przeprowadzany przez:

- 1) NBP w systemie TARGET2-NBP, na zasadach określonych odpowiednio w rozdziale 3 lub 5 oraz w Umowie o systemie TARGET2-NBP;

- 2) pozostałe banki prowadzące rachunki innych banków w euro na zasadach określonych w § 20 oraz w umowach zawartych pomiędzy tymi bankami.

§ 4. 1. Rozrachunek międzybankowy jest przeprowadzany na podstawie zleceń płatniczych składanych przez:

- 1) NBP;
- 2) banki;
- 3) podmioty zarządzające systemami zewnętrznymi.

2. Zlecenia płatnicze składane do rozrachunku międzybankowego wynikają z:

- 1) jednostkowych operacji;
- 2) kompensaty wzajemnych zobowiązań i należności wynikających z przeprowadzonych operacji.

§ 5. Z zastrzeżeniem § 22 oraz jeżeli Umowa o systemie SORBNET2 nie stanowi inaczej, wysokokwotowe zlecenia płatnicze są kierowane do rozrachunku międzybankowego przeprowadzanego przez:

- 1) Centralę NBP w systemie SORBNET2, jeżeli dotyczą przemieszczenia środków pieniężnych pomiędzy bankami posiadającymi rachunki bieżące w złotych w Centrali NBP lub pomiędzy tymi bankami a NBP;
- 2) oddziały okręgowe NBP, o których mowa w § 2 pkt 1 lit. b, lub banki, o których mowa w § 2 pkt 2, w przypadkach innych niż określone w pkt 1.

Rozdział 2

Rozrachunek międzybankowy w systemie SORBNET2

§ 6. 1. Uczestnikami systemu SORBNET2 mogą być:

- 1) NBP;
- 2) bank;
- 3) podmiot zarządzający systemem zewnętrznym;
- 4) bank centralny innego państwa;
- 5) Krajowa Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa w rozumieniu ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz. U. z 2012 r. poz. 855 i 1166), zwanej dalej „ustawą o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych”;
- 6) podmiot, którego siedziba znajduje się poza terytorium innych niż Rzeczpospolita Polska państw członkowskich Unii Europejskiej oraz Islandii, Liechtensteinu i Norwegii, prowadzący działalność analogiczną do działalności instytucji kredytowej, o której mowa w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, podlegający nadzorowi właściwego organu;
- 7) Bankowy Fundusz Gwarancyjny;
- 8) podmiot zarządzający systemem analogicznym do systemu zewnętrznego, mający siedzibę poza Europejskim Obszarem Gospodarczym, podlegający nadzorowi właściwego organu.

2. Warunkiem uczestnictwa w systemie SORBNET2 podmiotów, o których mowa w ust. 1 pkt 2, jest spełnienie warunków określonych w uchwale nr 9/2013 Zarządu Narodowego Banku Polskiego z dnia 24 maja 2013 r. w sprawie warunków otwierania i prowadzenia rachunków banków przez Narodowy Bank Polski (Dz. Urz. NBP poz. 8), zwanej dalej „uchwałą w sprawie warunków otwierania i prowadzenia rachunków banków przez Narodowy Bank Polski”.

3. Warunkiem uczestnictwa w systemie SORBNET2 podmiotów, o których mowa w ust. 1 pkt 3, 4 i 8, jest uzyskanie, zgodnie z art. 51 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim

(Dz. U. z 2005 r. Nr 1 poz. 2, z późn. zm.¹⁾), zwanej dalej „ustawą o Narodowym Banku Polskim”, zgody Prezesa Narodowego Banku Polskiego na prowadzenie rachunku w NBP.

4. Warunkiem uczestnictwa w systemie SORBNET2 podmiotu, o którym mowa w ust. 1 pkt 5, jest uznanie przez NBP sytuacji finansowej tego podmiotu za prawidłową.

5. Warunkiem uczestnictwa w systemie SORBNET2 podmiotów, o których mowa w ust. 1 pkt 6, jest spełnienie warunków określonych w ust. 3 i 4.

6. NBP, dokonując oceny sytuacji finansowej, o której mowa w ust. 4, podmiotów, o których mowa w ust. 1 pkt 5 i 6, może wystąpić do właściwego organu nadzorczego o przekazanie informacji, w tym danych, opinii i analiz, na temat sytuacji finansowej tych podmiotów.

§ 7. 1. Rozrachunek międzybankowy w systemie SORBNET2 jest przeprowadzany na podstawie wysokokwotowych zleceń płatniczych, z zastrzeżeniem § 5 pkt 2, i innych zleceń płatniczych, przewidzianych w Umowie o systemie SORBNET2.

2. Zlecenia płatnicze, o których mowa w ust. 1, obciążające rachunek banku, są wystawiane przez:

- 1) ten bank;
- 2) NBP;
- 3) podmioty zarządzające systemami zewnętrznymi;
- 4) podmioty zarządzające systemami zewnętrznymi, niebędące uczestnikami systemu SORBNET2, uprawnione do takiego działania na podstawie umów zawartych z NBP;
- 5) banki posiadające rachunki rezerw obowiązkowych w Centrali NBP.

3. NBP i podmioty zarządzające systemami zewnętrznymi mogą wystawiać zlecenia płatnicze, obciążające rachunek bieżący banku obsługiwany w systemie SORBNET2, na podstawie upoważnień określonych w Umowie o systemie SORBNET2 zawartej między NBP a bankiem.

§ 8. Zlecenie płatnicze niespełniające wymogów formalnych określonych w Umowie o systemie SORBNET2 jest przez NBP odrzucane.

§ 9. 1. Zlecenie płatnicze uznaje się za wprowadzone do systemu SORBNET2 z chwilą zarejestrowania w systemie SORBNET2.

2. Zlecenie płatnicze nie może być odwołane i jest ostateczne od chwili jego wykonania, tzn. od momentu obciążenia rachunku w systemie SORBNET2 wskazanego w zleceniu płatniczym.

§ 10. 1. Zlecenia płatnicze, które spełniają wymogi formalne, są realizowane w systemie SORBNET2 w dniu wskazanym jako data realizacji, pod warunkiem że na obciążanym rachunku znajdują się wystarczające do ich zrealizowania środki pieniężne, po wyłączeniu środków zablokowanych z tytułów określonych w Umowie o systemie SORBNET2 lub wynikających z odrębnych przepisów.

2. Zlecenia płatnicze w systemie SORBNET2 są realizowane:

- 1) zgodnie z zasadą rozrachunku brutto, tj. w drodze odrębnej realizacji każdego zlecenia płatniczego;
- 2) zgodnie z zasadą rozrachunku w czasie rzeczywistym, tj. na bieżąco w ciągu dnia operacyjnego;
- 3) w kolejności wynikającej z zasad ustalania priorytetów określonych w Umowie o systemie SORBNET2.

§ 11. 1. Rozrachunek międzybankowy w systemie SORBNET2 jest przeprowadzany poprzez jednoczesne obciążenie i uznanie rachunków banków lub rachunków własnych NBP obsługiwanych w tym systemie, zgodnie z treścią zlecenia płatniczego, z zastrzeżeniem ust. 2.

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2005 r. Nr 167, poz. 1398, z 2006 r. Nr 157, poz. 1119, z 2007 r. Nr 25, poz. 162 i Nr 61, poz. 410, z 2008 r. Nr 209, poz. 1315 i 1317, z 2009 r. Nr 69, poz. 589 i Nr 143, poz. 1164, z 2010 r. Nr 109, poz. 709 i Nr 257, poz. 1724, z 2011 r. Nr 75, poz. 398 i Nr 117, poz. 676 oraz z 2012 r. poz. 855, 908 i 1166.

2. Warunek jednoczesności, o którym mowa w ust. 1, nie musi być spełniony, jeżeli rozrachunek międzybankowy w systemie SORBNET2 jest przeprowadzany z wykorzystaniem rachunku podmiotu zarządzającego systemem zewnętrznym.

§ 12. Szczegółowe zasady prowadzenia rachunku uczestnika systemu SORBNET2 określa Umowa o systemie SORBNET2.

Rozdział 3

Rozrachunek międzybankowy w systemie TARGET2-NBP

§ 13. 1. Uczestnikami systemu TARGET2-NBP mogą być:

- 1) NBP;
- 2) bank;
- 3) podmiot zarządzający systemem zewnętrznym;
- 4) Krajowa Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa w rozumieniu ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych.

2. Warunkiem uczestnictwa w systemie TARGET2-NBP podmiotów, o których mowa w ust. 1 pkt 2, jest spełnienie warunków określonych w uchwale w sprawie warunków otwierania i prowadzenia rachunków banków przez Narodowy Bank Polski.

3. Warunkiem uczestnictwa w systemie TARGET2-NBP podmiotów, o których mowa w ust. 1 pkt 3, jest uzyskanie, zgodnie z art. 51 ust. 1 pkt 4 ustawy o Narodowym Banku Polskim, zgody Prezesa Narodowego Banku Polskiego na prowadzenie rachunku w NBP.

4. Warunkiem uczestnictwa w systemie TARGET2-NBP podmiotu, o którym mowa w ust. 1 pkt 4, jest uznanie przez NBP sytuacji finansowej tego podmiotu za prawidłową.

5. NBP, dokonując oceny sytuacji finansowej, o której mowa w ust. 4, podmiotu, o którym mowa w ust. 1 pkt 4, może wystąpić do właściwego organu nadzorczego o przekazanie informacji, w tym danych, opinii i analiz, na temat sytuacji finansowej tego podmiotu.

§ 14. 1. Rozrachunki międzybankowe w systemie TARGET2-NBP są przeprowadzane na podstawie zleceń płatniczych w euro wystawianych przez:

- 1) banki będące posiadaczami rachunków w systemie TARGET2-NBP;
- 2) NBP;
- 3) podmioty zarządzające systemami zewnętrznymi.

2. NBP i podmioty zarządzające systemami zewnętrznymi mogą wystawiać zlecenia płatnicze, które obciążają rachunki bankowe w euro uczestnika systemu TARGET2-NBP, na podstawie upoważnienia określonego w Umowie o systemie TARGET2-NBP.

§ 15. 1. Zlecenie płatnicze uznaje się za wprowadzone do systemu TARGET2-NBP z chwilą obciążenia w systemie TARGET2 rachunku uczestnika wskazanego w zleceniu płatniczym.

2. Zlecenie płatnicze może być odwołane do momentu jego wprowadzenia do systemu TARGET2-NBP. Zlecenie płatnicze ujęte w algorytmie, o którym mowa w Umowie o systemie TARGET2-NBP, nie może zostać odwołane w okresie działania algorytmu.

§ 16. Szczegółowe zasady obsługi rachunku uczestnika systemu TARGET2-NBP określa Umowa o systemie TARGET2-NBP.

Rozdział 4

Rozrachunek międzybankowy w złotych przeprowadzany przez oddziały okręgowe NBP prowadzące rachunki banków oraz banki prowadzące rachunki innych banków

§ 17. 1. Rozrachunek międzybankowy przeprowadzany w oddziale okręgowym NBP jest przeprowadzany na podstawie zleceń płatniczych dotyczących operacji przewidzianych w umowie rachunku bankowego, zawartej pomiędzy tym oddziałem a bankiem.

2. Zlecenia płatnicze, o których mowa w ust. 1, obciążające rachunek banku, są wystawiane przez NBP lub bank.

§ 18. Do składania i realizacji zleceń płatniczych, o których mowa w § 17 ust. 1, stosuje się odpowiednio § 7 ust. 3, § 8 oraz § 10 ust. 1.

§ 19. 1. Zlecenie płatnicze, o którym mowa w § 17 ust. 1, jest realizowane w oddziale okręgowym NBP poprzez obciążenie rachunku banku i:

- 1) uznanie odpowiednio rachunku innego banku lub rachunku własnego NBP, prowadzonych przez ten oddział, w dniu jego przyjęcia do realizacji albo
 - 2) skierowanie zlecenia płatniczego do innego oddziału okręgowego NBP lub innego banku najpóźniej w następnym dniu roboczym po dniu jego przyjęcia do realizacji, a w przypadku skierowania zlecenia płatniczego do systemu SORBNET2 w dniu jego przyjęcia do realizacji
- o ile w umowie rachunku bankowego, o której mowa w § 17 ust. 1, nie określono inaczej.

2. Rachunek banku prowadzony w oddziale okręgowym NBP jest uznawany na podstawie zlecenia płatniczego, o którym mowa w § 17 ust. 1:

- 1) w dniu realizacji zlecenia płatniczego, obciążającego rachunek innego banku lub rachunek własny NBP, prowadzone w tym samym oddziale okręgowym NBP albo
- 2) w dniu otrzymania przez ten oddział środków pieniężnych z Centrali NBP lub z innego oddziału okręgowego NBP, albo
- 3) najpóźniej w następnym dniu roboczym po dniu otrzymania z jednostki organizacyjnej innego banku zlecenia płatniczego przekazanego bez pośrednictwa systemu SORBNET2.

§ 20. 1. Rozrachunek międzybankowy przeprowadzany przez jednostkę organizacyjną innego niż NBP banku prowadzącą rachunek innego banku, jest przeprowadzany, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, na podstawie zlecenia płatniczego, poprzez obciążenie tego rachunku i:

- 1) uznanie rachunku innego banku prowadzonego przez tę jednostkę lub rachunku własnego banku przeprowadzającego rozrachunek – w dniu przyjęcia zlecenia płatniczego do realizacji albo
- 2) skierowanie zlecenia płatniczego do innej jednostki organizacyjnej tego samego banku – najpóźniej w następnym dniu roboczym po dniu jego przyjęcia do realizacji, albo
- 3) skierowanie zlecenia płatniczego do jednostki organizacyjnej innego banku – najpóźniej w następnym dniu roboczym po dniu jego przyjęcia do realizacji, a w przypadku skierowania zlecenia płatniczego do systemu SORBNET2 – w dniu jego przyjęcia do realizacji, bez względu na liczbę banków pośredniczących w jego wykonaniu.

2. Do uznawania rachunku innego banku prowadzonego przez jednostkę, o której mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio § 19 ust. 2.

3. Dniem dokonania rozrachunku międzybankowego, o którym mowa w ust. 1 i 2, może być dzień wskazany przez zleceniodawcę w zleceniu płatniczym, o ile taką możliwość strony przewidziały w umowie rachunku bankowego.

Rozdział 5

Rozrachunek międzybankowy przeprowadzany w wyniku działania podmiotu zarządzającego systemem zewnętrznym

§ 21. Rozrachunek międzybankowy może być przeprowadzany na podstawie zleceń płatniczych składanych przez podmiot zarządzający systemem zewnętrznym, który określił:

- 1) obiektywne kryteria uczestnictwa, zapewniające równoprawny dostęp do obsługiwanego przez niego systemu,
- 2) zasady wymiany zleceń płatniczych pomiędzy uczestnikami systemu, o których mowa w pkt 1, lub rejestrowania obsługiwanymi operacji oraz terminy i sposób regulowania zobowiązań z nich wynikających,
- 3) zasady dokonywania kompensaty wzajemnych zobowiązań i należności uczestników, wynikających z czynności, określonych w pkt 2, oraz procedury zapewniające udokumentowanie poszczególnym uczestnikom wyników kompensaty ich dotyczących, o ile taka kompensata jest dokonywana,
- 4) zakres wzajemnej odpowiedzialności podmiotu zarządzającego systemem zewnętrznym i uczestników – oraz ustalił z bankiem, przeprowadzającym rozrachunek międzybankowy, zasady przekazywania zleceń płatniczych do tego banku i terminy przeprowadzenia rozrachunku międzybankowego.

§ 22. Rozrachunek międzybankowy na podstawie zleceń płatniczych składanych przez podmiot zarządzający systemem zewnętrznym, wynikających z kompensaty wzajemnych zobowiązań i należności uczestników wynikających z wysokokwotowych zleceń płatniczych, może być przeprowadzany, jeżeli podmiot zarządzający systemem zewnętrznym, oprócz spełnienia wymogów określonych w § 21, ustali procedury zapewniające:

- 1) że zlecenie płatnicze uczestnika przekazane do obsługiwanego przez niego systemu lub rozliczana w nim transakcja, lub inna operacja nie zostaną z niego wycofane po dokonaniu rozrachunku międzybankowego skompensowanych zobowiązań i należności,
- 2) skierowanie skompensowanych zobowiązań i należności do rozrachunku międzybankowego w czasie pozwalającym na przeprowadzenie tego rozrachunku w tym samym dniu co wymiana zleceń płatniczych uczestników,
- 3) przeprowadzenie, w razie braku wystarczających funduszy u uczestników, rozrachunku międzybankowego w terminie ustalonym zgodnie z § 21 – oraz zabezpieczy obsługiwany przez siebie system pod względem technicznym i operacyjnym, żeby, w przypadku awarii technicznej, przeprowadzenie rozrachunku międzybankowego było możliwe w tym samym dniu operacyjnym.

Rozdział 6

Przepisy końcowe

§ 23. Traci moc zarządzenie nr 3/2009 Prezesa Narodowego Banku Polskiego z dnia 10 marca 2009 r. w sprawie sposobu przeprowadzania rozrachunków międzybankowych (Dz. Urz. NBP Nr 5, poz. 5 oraz z 2011 r. Nr 15, poz. 16).

§ 24. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem 10 czerwca 2013 r.

Prezes Narodowego Banku Polskiego: *wz. P. Wiesiołek*